

24.

Wartość rodziny, mój związek z rodziną

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność funkcjonowania w środowisku rodzinnym

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Kształtowanie prawidłowych relacji rodzinnych

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Etos rodziny polskiej.
- Jakie są zadania rodziny?
- Kształtowanie cywilizacji miłości w rodzinie.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Osoba otrzymuje siebie i swoje człowieczeństwo od Boga.
- Osoba rozpoznaje swoją tożsamość w bezinteresownym darze z siebie¹.
- Postępuję według zasady: „Małżeństwo i rodzina stanowią jedno z najcenniejszych dóbr ludzkości”².

Zasady

- W rodzinie uczę się doskonalić swoje człowieczeństwo³.
- Kształtuję w sobie postawę służby i ofiarności⁴.
- Przyczyniam się do nieustannego rozwoju miłości w mojej rodzinie⁵.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Rodzina jest wspólnotą życia i miłości⁶.

¹ „Jak słusznie potwierdzili Ojcowie Synodu, kryterium moralne autentyczności więzów małżeńskich i rodzinnych polega na rozwijaniu godności i powołania poszczególnych osób, które odnajdują swoją pełnię w bezinteresownym darze z siebie samych”. FC 22.

² „Kościół, świadomy tego, że małżeństwo i rodzina stanowią jedno z najcenniejszych dóbr ludzkości, pragnie nieść swoją naukę i zaoferować pomoc tym, którzy znając wartości małżeństwa i rodziny, starają się pozostać im wierni; tym, którzy w niepewności i niepokoju poszukują prawdy; i tym, którzy niesłusznie napotykać na przeszkody w realizowaniu własnej wizji rodziny”. FC 1.

³ „Wszyscy członkowie rodziny, każdy wedle własnego daru, mają łaskę i odpowiedzialny obowiązek budowania dzień po dniu komunii osób, tworząc z rodziny «szkołę bogatszego człowieczeństwa». Dokonuje się to poprzez łaskę i miłość wobec dzieci, wobec chorych i starszych; poprzez wzajemną codzienną służbę wszystkich; poprzez dzielenie się dobrami, radościami i cierpieniami”. FC 21.

⁴ „Komunia rodzinna może być zachowana i doskonalona jedynie w wielkim duchu ofiary. Wymaga bowiem szlachetnej gotowości każdego i wszystkich do zrozumienia, tolerancji, przebaczenia i pojednania”. FC 21.

⁵ „Rodzina, założona i ożywiona przez miłość, jest wspólnotą osób: mężczyzny i kobiety jako małżonków, rodziców, dzieci i krewnych. Pierwszym jej zadaniem jest wierne przeżywanie rzeczywistości komunii w ciągłym działaniu na rzecz rozwijania prawdziwej wspólnoty osób. Wewnętrzna zasadą, trwałą mocą i celem ostatecznym tego zadania jest miłość: tak jak bez miłości rodzina nie jest wspólnotą osób, tak samo bez miłości nie może ona żyć, wzrastać i doskonalić się jako wspólnota osób”. FC 18.

⁶ „A ponieważ wedle zamysłu Bożego rodzina została utworzona jako głęboka wspólnota życia i miłości, przeto na mocy swego posłannictwa ma ona stawać się coraz bardziej tym, czym jest, czyli wspólnotą życia i miłości w dążeniu, które – podobnie jak każda rzeczywistość stworzona i odkupiona – znajdzie swoje ostateczne spełnienie w Królestwie Bożym”. FC 17.

- W rodzinie istnieje „wymiana wychowawcza między rodzicami i dziećmi”⁷.
- Dzieci są darem dla rodziców⁸.

Zasady

- Jestem odpowiedzialny za przekazywanie miłości w mojej rodzinie⁹.
- Nieustanne dawanie i przyjmowanie buduje i ożywia relacje w rodzinie¹⁰.
- Troszczę się o prawidłowy rozwój moich dzieci¹¹.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Miłość jest podstawowym powołaniem człowieka¹².
- Doskonalenie relacji międzyludzkich.

⁷ „Podstawowym czynnikiem w budowaniu takiej komunii jest wymiana wychowawcza między rodzicami i dziećmi, w której każdy daje i otrzymuje. Dzieci, poprzez miłość, szacunek, posłuszeństwo dla rodziców wnoszą swój szczególny i niezastąpiony wkład w budowanie rodziny autentycznie ludzkiej i chrześcijańskiej. Zadanie to będzie ułatwione, jeśli rodzice będą wykonywać swoją niezbywalną władzę jako prawdziwą i właściwą «służbę», czyli posługę podporządkowaną dobru ludzkiemu i chrześcijańskiemu dzieci, a w szczególności umożliwieniu im osiągnięcia prawdziwie odpowiedzialnej wolności, oraz jeśli rodzice zachowają żywą świadomość «daru», który stale otrzymują w dzieciach”. FC 21.

⁸ „Przyjęcie, miłość, szacunek, wieloraka i jednolita służba – materialna, uczuciowa, wychowawcza, duchowa – każdemu dziecku, które przychodzi na ten świat, winny stanowić zawsze charakterystyczną i nieodzowną cechę chrześcijan, a zwłaszcza rodzin chrześcijańskich tak, aby dzieci mając możliwość wzrastania «w mądrości, w latach i w łasce u Boga i u ludzi» wносиły swój cenny wkład w budowanie wspólnoty rodzinnej i w samo uświęcenie rodziców”. FC 26.

⁹ „Rodzina [...] otrzymuje misję strzeżenia, objawiania i przekazywania miłości, będącej żywym odbiciem i rzeczywistym udzielaniem się miłości Bożej ludzkości oraz miłości Chrystusa Pana Kościołowi, Jego oblubienicy”. FC 17.

¹⁰ „Dar z siebie, który ożywia wzajemną miłość małżonków, staje się wzorem i zasadą składania daru z siebie, co powinno dokonywać się we wzajemnych stosunkach braci i siostr oraz różnych, współżyjących w rodzinie pokoleń”. FC 37.

¹¹ „Troska o dziecko, jeszcze przed jego narodzeniem, od pierwszej chwili poczęcia, a potem w latach dziecięcych, młodzieńczych, jest pierwszym i podstawowym sprawdzianem stosunku człowieka do człowieka”. FC 26.

¹² „Bóg jest miłością i w samym sobie przeżywa tajemnicę osobowej komunii miłości. Stwarzając człowieka na swój obraz i nieustannie podtrzymując go w istnieniu, Bóg wpisuje w człowieczeństwo mężczyzny i kobiety powołanie, a więc zdolność i odpowiedzialność za miłość i wspólnotę. Miłość jest zatem podstawowym i wrodzonym powołaniem każdej istoty ludzkiej”. FC 11.

- W rodzinie dokonuje się socjalizacja osoby – rodzina uczy budowania relacji na różnych płaszczyznach¹³.
- „Przyszłość ludzkości idzie poprzez rodzinę”¹⁴.

Zasady

- Pomagam młodym osobom w przygotowaniu się do małżeństwa i życia rodzinnego¹⁵.
- Współpracuję z rodzicami w przygotowaniu ucznia do funkcjonowania w społecznościach.
- Zachęcam do udzielania pomocy osobom pozbawionym rodziny¹⁶.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Zapraszamy na lekcję wychowawczą małżeństwo, które założyło rodzinę. Małżonkowie przedstawiają świadectwa dotyczące życia rodzinnego. Ukazują zasady życia małżeńskiego, wyjaśniają, jakie cechy należy już teraz kształcić w sobie, by być zdolnym w przyszłości założyć rodzinę. Spotkanie to będzie omawiane wspólnie z uczniami na następnej lekcji wychowawczej.

¹³ „W małżeństwie i rodzinie wytwarza się cały zespół międzysobowych odniesień: oblubieńczość, ojcostwo – macierzyństwo, synostwo, braterstwo, poprzez które każda osoba wchodzi do «rodziny ludzkiej» i do «rodziny Bożej», którą jest Kościół”. FC 15.

¹⁴ FC 86.

¹⁵ „Ta odnowiona katecheza przygotowujących się do małżeństwa chrześcijańskiego jest ze wszystkich miar konieczna do tego, aby sakrament był sprawowany i przeżywany w należytych usposobieniu moralnym i duchowym. Religijna formacja młodych powinna być uzupełniona, w odpowiednim momencie i na miarę konkretnych potrzeb, przygotowaniem do życia we dwoje. Przygotowanie to, ukazując małżeństwo jako relację międzysobową mężczyzny i kobiety, relację, która winna być stale rozwijana, pobudzi do pogłębiania problemów płciowości małżeńskiej i odpowiedzialnego rodzicielstwa i związanej z tym podstawowej wiedzy medyczno-biologicznej. Skłoni również do bliższego zapoznania się z właściwymi metodami wychowania dzieci, ułatwiając także nabycie podstawowych elementów potrzebnych w uporządkowanym prowadzeniu rodziny (stała praca, odpowiednie środki finansowe, mądre zarządzanie, pojęcie ekonomii domowej itd.)”. FC 66.

¹⁶ „Bardzo wiele osób na świecie, niestety, nie może w żaden sposób odwołać się do tego, co określa się w ścisłym sensie pojęciem rodziny. Ogromna część ludzkości żyje w warunkach wielkiego ubóstwa, gdzie promiskuitizm, brak mieszkań, nieregularność i niestałość stosunków, krańcowy brak kultury, praktycznie nie pozwalają mówić o prawdziwej rodzinie. Są też inne osoby, które z różnych motywów pozostały samotne na świecie”. FC 85.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Młody człowiek rozeznaje w rodzinie swoje powołanie życiowe¹⁷. W rodzinie uczy się miłości, braterskich relacji z innymi i ofiarności względem drugiej osoby. We wspólnocie osób, jaką jest rodzina, rozwija swoje człowieczeństwo, jak również przyczynia się do rozwoju innych członków swojej rodziny. W rodzinie poznaje i przeżywa cywilizację miłości. W niej uczy się początkowo życia jako element komórki społecznej.

1.10. ZAGROŻENIA

Istnieje zagrożenie, że młody człowiek nie będzie brał udziału w życiu rodzinnym. Relacje rodzinne będą go interesowały o tyle, o ile będzie czerpał z nich korzyść. W jego postawie wobec rodziny może zacząć dominować egoizm i brak szacunku wobec rodziców i rodzeństwa. Również brak porozumienia z rodzicami może doprowadzić go do alienacji i zerwania więzi rodzinnych.

¹⁷ „Rodzina bowiem, jako wspólnota wychowawcza, powinna pomóc człowiekowi w rozpoznaniu własnego powołania i podjęciu koniecznych wysiłków na rzecz większej sprawiedliwości, przygotowując go od samego początku do relacji międzyosobowych, opartych na sprawiedliwości i miłości”. FC 2.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Rodzina jest dla człowieka bezcenną wartością. Na co dzień nie doceniamy jej być może tak bardzo. Jednak w ciężkich chwilach kryzysu lub zagrożenia objawia nam się jej wartość. Prawidłowo funkcjonująca rodzina powinna być dla jej członków oparciem i schronieniem. Wraz z innymi członkami powinna stanowić monolit, który opiera się nie tyle na więzach krwi, co przede wszystkim na miłości. W środowisku rodzinnym powinniśmy rozwijać się i doskonalić, dając od siebie to, co najlepsze. Prawidłowe relacje wewnątrz tej komórki powinny opierać się nie na braniu, lecz na dawaniu.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Pod koniec powieści *Księga dżungli* jej główny bohater – Mowgli jest w bardzo ciężkiej sytuacji. Nie może już dłużej pozostać w dżungli wśród swoich dawnych towarzyszy, ani powrócić do świata z którego się wywodzi – do świata ludzi. Rozgoryczony chłopiec postanawia samotnie opuścić najbliższy mu świat i wyruszyć w wędrowną.

Ostatnie słowo należało do Mowgliego:

– Plemię wilków odrzuciło mnie tak samo jak plemię ludzi. Sam będę polował w dżungli!

Ale Szary Brat i trzy pozostałe młode wilki, z którymi chłopiec wychował się u Matki Wilczycy, odrzekły na to, że nigdy nie porzucą swojego brata!

Mowgli odszedł więc razem z nimi i – począwszy od tego dnia, polował w dżungli z poszanowaniem Prawa, tak jak polują wilki, w towarzystwie swoich czterech wilczych braci.

R. Kipling, Q. Gréban,
Księga dżungli,
tłum. M. Goreń, Wydaw-
nictwo Olesiejuk, Ożarów
Mazowiecki 2017, s. 104.

Powyższy fragment dotyczy tego, jak mimo różnicy w wyglądzie mocno była zżyta wataha, do której należał Mowgli. Rozgoryczony chłopiec chciał opuścić grupę i samotnie ruszyć w świat, lecz jego przybrani bracia nie pozwolili na to. Mimo iż był człowiekiem, wychowywał się z nimi i czuli ze sobą więź rodzinną. Z tej przyczyny wilczy bracia ruszyli za Mowglim i razem stawiali czoła światu.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Kochać rodzinę, to znaczy umieć cenić jej wartość i możliwości, i zawsze je popierać. Kochać rodzinę, to znaczy poznać niebezpieczeństwa i zło, które jej zagraża, aby móc je pokonać. Kochać rodzinę, to znaczy przyczyniać się do tworzenia środowiska sprzyjającego jej rozwojowi. Zaś szczególną formą miłości wobec dzisiejszej rodziny chrześcijańskiej, kuszanej często zniechęceniem, dręczonej rosnącymi trudnościami, jest przywrócenie jej zaufania do siebie samej, do własnego bogactwa natury i łaski, do posłannictwa powierzonego jej przez Boga.

FC 86.

Rodzina przechodzi głęboki kryzys kulturowy, podobnie jak wszystkie wspólnoty oraz więzi społeczne. W przypadku rodziny kruchość więzi staje się szczególnie poważna, ponieważ chodzi o podstawową komórkę społeczeństwa, o miejsce, gdzie człowiek uczy się współżycia w różnorodności i przynależności do innych oraz gdzie rodzice przekazują dzieciom wiarę. Istnieje tendencja, by widzieć małżeństwo jako czystą formę uczuciowej gratyfikacji, którą można ustanowić w jakikolwiek sposób oraz zmienić zależnie od wrażliwości każdego. Jednakże nieodzowny wkład małżeństwa w życie społeczne przekracza poziom uczuciowości i potrzeb danej pary. Jak nauczają francuscy biskupi, nie rodzi się ono „z miłosego uczucia, z definicji ulotnego, lecz z głębi zobowiązania przyjętego przez małżonków, którzy godzą się, by wejść w pełną komunię życia”.

EG 66.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Gdybym mówił językami ludzi i aniołów, a miłości bym nie miał, stałbym się jak miedź brzęcząca albo cymbał brząmiący. Gdybym miał też dar prorokowania i znał wszystkie tajemnice, i posiadał wszelką wiedzę, i wszelką możliwą wiarę, tak iżbym góry przenosił, a miłości bym nie miał, byłbym niczym. I gdybym rozdał na jałmużnę całą majątność moją, a ciało wystawił na spalenie, lecz miłości bym nie miał, nic bym nie zyskał. Miłość cierpliwa jest, łaskawa jest. Miłość nie zazdrości, nie szuka pokłasku, nie unosi się pychą; nie dopuszcza się bezwstydu, nie szuka swego, nie unosi się gniewem, nie pamięta złego; nie cieszy się z niesprawiedliwości lecz współweseli się z prawdą. Wszystko znosi, wszystkiemu wierzy, we wszystkim pokłada nadzieję, wszystko przetrzyma. Miłość nigdy nie ustaje.

1 Kor 13,1-8a.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Związanie się na całe życie z drugim człowiekiem może wydawać się trudne, a nawet niemożliwe. Tym ważniejsze jest głoszenie Dobrej Nowiny, że Bóg nas kocha miłością trwałą i nieodwołalną, że małżonkowie mają udział w tej miłości, że Bóg ich prowadzi i podtrzymuje oraz że przez swoją wierność mogą oni być świadkami wiernej miłości Boga.

KKK 1648;
por. 1644; 1654.

IV. LITERATURA

- Czynniki dezintegracji współczesnej rodziny polskiej. Studium socjologiczne*, red. W. Majkowski, Wydawnictwo Księży Sercanów, Kraków 1997.
- Franciszek, *Adh. Evangelii gaudium*, [online:] http://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20131124_evangelii-gaudium.html [dostęp: 15.02.2021].
- Franciszek, *Przy rodzinnym stole. Audycja generalna*, Watykan, 11.11.2015, [online:] http://www.vatican.va/content/francesco/pl/audiences/2015/documents/papa-francesco_20151111_udienza-generale.html [dostęp: 15.02.2021].
- Jan Paweł II, *Adh. Familiaris consortio*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 2, *Adhortacje*, Wydawnictwo M, Kraków 2006, s. 69-132.
- Jan Paweł II, *List z okazji 700-lecia Sanktuarium Świętego Domu w Loreto*, Watykan, 15.08.1993, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3, *Listy*, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 349-354.
- Janke A., *Pedagogika rodziny na progu XXI wieku*, Wydawnictwo Edukacyjne „Akapit”, Toruń 2004.
- Kawula S., Bragiel J., Janke A., *Pedagogika rodziny*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2000.
- Kawula S., *Kształty rodziny współczesnej. Szkice familiologiczne*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2005.
- Kipling R., Gréban Q., *Księga dżungli*, tłum. M. Goreń, Wydawnictwo Olesiejuk, Ożarów Mazowiecki 2017.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Opieka i wychowanie w rodzinie*, red. C. Kępski, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2003.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia*, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Pokolenie wygranych? Dzieci i młodzież w procesie transformacji społeczno-gospodarczej i politycznej Polski*, red. J. Sztumski, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2001.

Polska młodzież – zaburzenia, zagrożenia w aktualnej rzeczywistości społecznej, red. T. Sołtysik, M. Karwowska, wyd. Akademia Bydgoska im. Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2001.

Rodzina fundamentem społeczeństwa, narodu i państwa, red. S. Kowolik, wyd. Fundacja Krzewienia Katolickiej Nauki Społecznej, Tarnowskie Góry 2004.

